

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. kovo 10 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Virgilijaus Grabinsko ir Sigitos Rudenaitės (kolegijos pirmininkė, pranešėja), teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Inkaso aljansas“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 12 d. sprendimo peržiūrėjimo pagal ieškovių K. L. ir uždarnosios akcinės bendrovės „Edenkara“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Inkaso aljansas“ dėl paprastųjų vekselių pripažinimo negaliojančiais ir vykdomųjų įrašų panaikinimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių teisinius padarinius, kylančius vekselio davėjui vekselįje panaudojus parašo faksimilę (tikslią parašo kopiją), aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovės K. L. ir UAB „Edenkara“ teismo prašė pripažinti negaliojančiais paprastuosius vekselius – 2018 m. lapkričio 20 d. vekselį dėl 15 000 Eur ir 2019 m. kovo 15 d. vekselį dėl 6490,39 Eur, panaikinti šių vekselių pagrindus išduotus vykdomuosius įrašus.
- Ieškovės nurodė, kad antstolis pradėjo priverstinio vykdymo veiksmus pagal atsakovės UAB „Inkaso aljansas“ pateiktus vykdomuosius įrašus, išduotus 2018 m. lapkričio 20 d. ir 2019 m. kovo 15 d. paprastųjų vekselių pagrindu. Ieškovė K. L. teigė, kad ji nepasirašė vekselių nei kaip ieškovės UAB „Edenkara“ vadovė, nei asmeniškai, kaip vekselių laiduotoja, taip pat nedavė sutikimo būti laiduotoja. Vekselius galėjo surašyti buvusi UAB „Edenkara“ buhalterė R. M. Vekseliams pasirašyti panaudota parašo faksimilė, o toks pasirašymo būdas pagal Vekselių naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 987, (toliau – ir Taisyklės) 10 punktą yra draudžiamas. Kadangi vekseliai netinkamai pasirašyti, jie neturi vekselio galios (Lietuvos Respublikos įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymo (toliau – ir [PVĮ]) 77 straipsnio 1 dalies 7 punktą).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. lapkričio 4 d. sprendimu ieškinį atmėtė.
- Teismas nurodė, kad tik tinkamai išrašytas ir visus rekvizitus turintis paprastasis vekselis turi paprastojo vekselio galią ([PVĮ] 78 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.101 straipsnio 9 dalis). Paprastųjų vekselių išrašymas, įforminimas ir naudojimas detalizuotas Taisyklėse, kurių 10 punkte nustatyta, kad, išrašant vekselius, draudžiama naudoti faksimiles. Nurodytas draudimas yra kategoriškas. Taigi formaliai faksimilė pasirašytas vekselis pagal galiojanti teisinį reglamentavimą vertinamas kaip netinkamai įformintas, o vekselio davėjo parašo, atlikto ranka ar kitu pagal Taisyklės priraminu būdu, nebuvimas atitinka vekselio rekvizitų trūkumo požymius ([PVĮ] 77 straipsnio 1 dalies 7 punktą).
- Teismas pažymėjo, kad vis dėlto vien tik faksimilės – tikslios parašo kopijos – panaudojimas išrašant vekselį pats savaime negali būti visais atvejais traktuojamas kaip pakankamas pagrindas konstatuoti, jog išrašytas paprastasis vekselis neturi paprastojo vekselio galios. Priešingas aiškinimas sudarytų prielaidas vekselių davėjams išvengti vekselio apmokėjimo, piktnaudžiaujant faksimilės panaudojimu, kurio vekselio gavėjas ar vėlesnis vekselio įgyjęs, jeigu vekselis būtų perleistas, neretai negalėtų patikrinti. Pažymėtina, kad lisvas vekselio naudojimas apyvartoje siejamas šimtinai su paprasta jo patikros procedūra – vekselio įgyjėui, siekiančiam įsitikinti, ar vekselis galioja, pakanka patikrinti, ar vekselis turi [PVĮ] nurodytus rekvizitus. Teismas nusprendė, kad paprastasis vekselis vien tik dėl to, jog jis pasirašytas faksimile, neturėtų būti automatiškai traktuojamas kaip neturintis paprastojo vekselio galios.
- Byloje neginčijama aplinkybė, kad atsakovė finansavo ieškovę UAB „Edenkara“. Atsakovė vekselių, kaip prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonių, išrašymą laikė viena esminių sąlygų suteikti finansavimą ieškovei UAB „Edenkara“, t. y., neišrašius vekselių, finansavimas nebūtų buvęs suteiktas. Vekseliai buvo išrašyti atsakovės atstovams nedalyvaujant, jų originalai atsakovei atsiųsti paštu. Tiek UAB „Edenkara“ vadovė K. L., tiek buhalterė R. M. patvirtino, kad UAB „Edenkara“ veikloje buvo naudojama K. L. parašo faksimilė. Laiduotoja R. M. taip pat pripažino, kad ji užpildė vekselius, tačiau neigė, jog pasirašė vekselius panaudodama ieškovės K. L. parašo faksimilę.
- Ieškovė K. L. neneigė fakto, kad UAB „Edenkara“ yra skolinga atsakovei, ir atsakovės vadovo T. J. paaiškinimo, kad analogiška tvarka, t. y. išrašant vekselį su jos asmeniniu laidavimu, buvo užtikrintas anksčiau UAB „Edenkara“ ir atsakovės sudaryto susitarimo dėl skolų dengimo vykdymas. Byloje nebuvo įrodinėjama ir nenustatyta, jog atsakovė ginčo situacijoje būtų veikusi nesąžiningai. Atsakovės įgaliotiems asmenims nebuvo žinoma, jog ieškovės UAB „Edenkara“ veikloje naudojama ieškovės K. L. faksimilė. Teismas pažymėjo, jog vekselių pasirašymo būdas suponuoja išvadą, kad atsakovė, patikrinsius vekselius, objektyviai negalėjo nustatyti, jog vekseliai pasirašyti ne ieškovės K. L. ranka, bet panaudojant faksimilę.
- Teismas pažymėjo, kad, vadovaujantis subjektų lygiateisiškumo, teisinio apibrėžtumo, proporcingumo ir teisėtų lūkesčių, neleistinumo piktnaudžiauti teise principais, konkuruojant dviem skirtingiems civilinio teisinio santykio subjektų interesams, turi būti užtikrinta protinga tokių interesų pusiausvyra, t. y. kad vienas interesas nebūtų suabsoliutintas ir be pagrindo iškeltas virš kito konkuruojančio intereso. Nagrinėjamu atveju konkuruoja ieškovės K. L. interesas išvengti asmeninės prievolės apmokėti ginčo vekselius ir atsakovės lūkestis, kad ieškovės UAB „Edenkara“ prievolų užtikrinimo priemonė realiai bus įvykdyta. Tuo atveju, kai asmuo piktnaudžiauja turimomis teisėmis, įgyvendina jas prieš jų paskirtį, tokios teisės negali būti ginamos (CK 1.2 straipsnio 2 dalis, 1.137 straipsnio 3, 5 dalys). Teismas konstatavo, kad pareikštu ieškiniu ieškovės nesąžiningai, remdamosi tik vekselių pasirašymo būdu, siekia išvengti prievolų įvykdymo pagal vekselius.
- Apibendrinamas teismas nurodė, kad tais atvejais, kai vekselis ginčijamas nuo pagrindu, jog vekselio davėjas jį pasirašė faksimile, atsižvelgiant į individualias aplinkybes, reikėtų skirti dvi situacijas. Pirmą, kai vekselio davėjas faksimilės panaudojimo faktą remiasi prieš pirmą vekselio turėtoją, kuris dalyvavo išrašant vekselį. Antra, kai faksimilės panaudojimas nebuvo atskleistas pirmajam ar vėlesniam vekselio turėtojui, o pastarieji, patikrinę vekselio rekvizitus, objektyviai negalėjo numatyti ir žinoti, kad vekselio davėjas tokiu būdu pasirašė išduotą vekselį. Būtent nuo tokių aplinkybių viseto, jeigu nėra nustatytas akivaizdžiai neteisėtas faksimilės panaudojimo faktas, ir turėtų priklausyti pareikšto reikalavimo dėl faksimilės pasirašyto vekselio pripažinimo negaliojančiu pagrįstumo teisinis įvertinimas.
- Teismas konstatavo, kad nors byloje nėra galimybių nustatyti, kas faksimilę pasirašė vekselius, UAB „Edenkara“ vadovė turėjo būti žinoma, kad atsakovė refinansuoja UAB „Edenkara“ skolas, ir turėjo būti žinomos refinansavimo sąlygos. UAB „Edenkara“ vykdė vekseliais užtikrintas prievolės atsakovei. Iš ieškovės K. L. paaiškinimų galima spręsti, kad per visą faksimilės naudojimo laikotarpį (nuo 2006 metų) nebuvo netinkamo jos panaudojimo atvejų. Taigi nėra pagrindo daryti išvadą, kad vekseliai galėjo būti išrašyti nesant dėl to susiformavusios ieškovės K. L. valios. Vekselius ieškovės pradėjo gynyti tik tada, kai ieškovė UAB „Edenkara“ susidūrė su mokumo problemomis. Nors vekseliai buvo pasirašyti nesilaikant Taisyklių 10 punkto nuostatų, tačiau ši aplinkybė nagrinėjamoje situacijoje nėra pakankama pareikštiems reikalavimams dėl vekselių pripažinimo negaliojančiais tenkinti.
- Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. gegužės 12 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 4 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškinį patenkinti: pripažinti, kad 2018 m. lapkričio 20 d. paprastasis neprotestuotinas 15 000 Eur sumos vekselis ir 2019 m. kovo 15 d. paprastasis neprotestuotinas 6490,39 Eur sumos vekselis neturi paprastojo vekselio galios; panaikinti šių dokumentų pagrindus 2019 m. gegužės 29 d. išduotus notaro vykdomuosius įrašus.
- Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija konstatavo, kad ginčo vekseliuose panaudota vekselių davėjos UAB „Edenkara“ direktorės ir vekselių laiduotojos K. L. parašo faksimilė. Kolegija, atsižvelgdama į [PVĮ] 77 straipsnį, kurio 1 dalies 7 punktą nustatyta, kad paprastajame vekseliulyje turi būti išrašiniojo paprastųjų vekselių asmens (paprastojo vekselio davėjo) parašas, [PVĮ] 78 straipsnio 1 dalį, pagal kurią dokumentas, jame nesant nors vieno iš [PVĮ] 77 straipsnyje nustatytų rekvizitų, neturi paprastojo vekselio galios, ir Taisyklių 10 punkto nuostatą, kad vekseliulyje vietoj parašų naudoti faksimiles draudžiama, nusprendė, kad vekseliuose nėra vekselių davėjos UAB „Edenkara“ įgalioto asmens parašo, todėl šie vekseliai neturi paprastojo vekselio galios.
- Kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai netaikė [PVĮ] 78 straipsnio 1 dalyje nustatyto imperatyvaus [PVĮ] 77 straipsnio 1 dalyje išvardytų vekselio rekvizitų nebuvimo teisinio padarinio, o dėl vekselių galiojimo nusprendė vertindamas vekselių davėjos UAB „Edenkara“ direktorės ir vekselių laiduotojos K. L. nesąžiningumą panaudojant vekseliuose parašo faksimilę ir tikrąją valią išrašyti vekselius ir juos laiduoti.
- Kolegija pažymėjo, kad pripažinus, jog ginčo vekseliai neturi paprastojo vekselio galios dėl jų formos trūkumo, negalioja ir vekselių laiduotojos K. L. įsipareigojimai ([PVĮ] 34 straipsnio 2 dalis), taip pat nebuvo pagrindo šių dokumentų pagrindus išduoti notaro vykdomuosius įrašus ne ginčo tvarka pagal [PVĮ] 81 straipsnį, todėl yra pagrindas šiuos vykdomuosius įrašus panaikinti.
- Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymėjo, jog dokumentas, kuris įvardytas kaip paprastasis vekselis, neturi paprastojo vekselio galios, savaime nereikšminga, kad šis dokumentas yra negaliojantis ar išnykęs tas sandoris, kurio pagrindu buvo išduotas nurodytas dokumentas. Dėl to, ieškovėms prašant pripažinti negaliojančiais ginčo vekselius, teismas sprendimo rezoliucinę dalį formuluavo pagal [PVĮ] 78 straipsnio 1 dalies nuostatas – vekselius pripažinti neturinčiais vekselio galios.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

- Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 12 d. sprendimą ir palikti galiojti Vilniaus apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 4 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

Laisvas vekselio naudojimas apyvartoje siejamas šimtinai su paprasta jo patikros procedūra – vekselio įgyjėui, siekiančiam įsitikinti, ar vekselis galioja, pakanka patikrinti, ar vekselis turi įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatyme nurodytus jo rekvizitus. Vien tik faksimilės panaudojimas negali būti visais atvejais traktuojamas kaip pagrindas konstatuoti, kad išrašytas vekselis neturi paprastojo vekselio teisinės galios. Priešingas aiškinimas sudarytų prielaidas vekselių davėjams, kad išvengti vekselio apmokėjimo, piktnaudžiauti faksimilės panaudojimo faktą. Faksimilė pasirašyto vekselio teisinis įvertinimas turėtų priklausyti nuo to, ar vekselio pasirašymo būdas buvo atskleistas pirmajam vekselio turėtojui, ar jis tiesiogiai dalyvavo pasirašant vekselį, ar jis ir vėlesnis vekselio turėtojas, patikrinę vekselio rekvizitus, objektyviai negalėjo numatyti ir žinoti, kad vekselio davėjas tokiu būdu pasirašė išduotą vekselį. Vekselio gavėjui nedalyvavus pasirašant vekselį, o vekselio davėjui nuslėpus aplinkybę, kad vekseliai buvo pasirašyti parašo faksimile, Taisyklių 10 punkte įtvirtintas draudimas vietoj parašų naudoti faksimiles turėtų būti aiškinamas ne kaip vekselio davėjo teisę gynyti vekselio galiojimą, o priešingai – kaip draudimas faksimile pasirašiusio vekselio davėjui teisę remtis vekselio trūkumu. Priešingu atveju tokia nuostata prieštarautų teisinei logikai, nes vienintelė vienašalis sandorio šalis – vekselio davėjas, pats pažeidęs minėtą draudimą, galėtų jo remtis, įrodinėdamas sandorio formos trūkumus ir šiuos sandorius ginčydamas. Atsakovės įsitikinimu, dėl nurodytų priešdėsčių ginčo vekseliai atitiko [PVĮ] 77 straipsnyje nustatytus reikalavimus jų rekvizitams ir formai.

- Atsiliepimu į kasacinį skundą ieškovė K. L. prašo skundo netenkinti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

[PVĮ] 3, 4, 77 ir 78 straipsniuose nustatyti formalūs reikalavimai – būtini vekselių rekvizitai ir jų nebuvimo pasekmės, t. y. dokumentas, kuriame nėra būtinų rekvizitų, neturi vekselio galios. [PVĮ] vekselių pasirašymo būdai tiesiogiai neregulamentuojami. Taisyklių 10 punkte nustatyta, kad, išrašant vekselius, draudžiama naudoti faksimiles. Galinybės pasirašyti vekselį faksimile ribojimo nustatymas aiškinamas dviem motyvais. Pirmą, [PVĮ] kurtas derinant nacionalines vekselių teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas su 1930 metų Ženevos konvencija dėl vieningo įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymo. Nors Konvencijoje, kaip ir [PVĮ], nėra detalizuota parašo apibrėžtis, tačiau įprasta laikyti, kad pagal Konvencijos nuostatas tinkamas vekselio pasirašymas yra galimas tik ranka. Antra, draudimų pasirašyti vekselį faksimile ar kitu panašaus pobūdžio mechaniniu būdu paskirtis yra susijusi su maksimaliu vekselio viešo patikimumo užtikrinimu. Be to, jei vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus (CK 6.38 straipsnio 2 dalis). Atsakovės veikla – pinigų skolinimas. Tikėtina, kad asmuo, sudarėdamas sandorius, pasirašydamas vekselius notoliniu būdu, neįsitikinęs asmens tapatumu, turėtų prisiminti ir galimą neigiamą pasekmę riziką (vekseliulyje pasirašo ne laiduotojas ar vekselio davėjas). Kasacinio teismo praktikoje, sprendžiant ginčą dėl reikalavimų pagal vekselį, kuris nebuvo pasirašytas jį išrašiusio asmens, išaiškinta, kad paprastojo vekselio, kuriame įrašyti ne visi rekvizitai, galiojimą reglamentuoja [PVĮ] 78 straipsnis, pagal kurį dokumentas, jame nesant [PVĮ] 77 straipsnio 7 punkte nustatytų rekvizitų, neturi paprastojo vekselio galios.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

19. Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas, ar sudarytas vekselis laikytinas atitinkančiu visus [PVĮ] išvardytus rekvizitus, jei jis patvirtintas ne vekselio davėjo parašu, bet parašo faksimile. Sprendžiant šį klausimą būtina įvertinti vekselio pasirašymo teisinį reglamentavimą, vekselio davėjo įsipareigojimo tvirtinimo parašu ar faksimile reikšmę vekselio galiojimui.
20. Pagal [PVĮ] 2 straipsnio 1 dalyje vekselis yra vertybinis popierius, kuris išrašomas įstatymo nustatyta tvarka ir kuriuo ji išrašęs asmuo be sąlygų įsipareigoja tiesiogiai ar netiesiogiai sumokėti tam tikrą pinigų sumą vekselioje nurodytam asmeniui pats arba įsako tai padaryti kitam. Paprastasis vekselis – tai vekselis, kurio davėjas be sąlygų įsipareigoja vekselio turėtojui sumokėti vekselioje įrašytą sumą ([PVĮ] 2 straipsnio 4 dalis). Iš esmės analogiškos sąvokos įtvirtintos [CK 1.105 straipsnio](#) 1, 4 dalyse.
21. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad dėl vekselio, kaip abstraktaus vienašalio sandorio, sukuriama naujas civilinių teisių objektas – vertybinis popierius, kuriame įtvirtinta prievolė dalyvauja civilinėje apyvartoje kaip savarakiška abstrakti prievolė, iš esmės teisiškai nepriklausoma nuo to teisinio santykio (tam tikro sandorio), kurio pagrindu ji buvo sukurta. Skolininkas (vекselio davėjas), išduodamas vekselį, sukuria kreditoriaus (vекselio turėtojo) naudai jau visiškai kitą, negu jo įsipareigojimas pagal tą teisinį santykį (tam tikrą sandorį), dėl kurio išduodamas vekselis, prievolę – prievolę pagal vekselį. Vekselio abstraktumas pasireiškia vekselio gavėjui pareiškus reikalavimą jį apmokėti – šis reikalavimas vykdomas neįrodinėjant ir nevertinant vekseliu įtvirtintos prievolės pagrįstumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-216/2007](#); 2008 m. birželio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-311/2008](#); 2015 m. vasario 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-52-313/2015](#), kt.).
22. Paprastai vekselis išduodamas vekselio davėjo piniginei skolai vekselio gavėjui patvirtinti (įforminti) arba piniginei skolai padengti (grąžinti, apmokėti). Teisinė vekselio prigimtis lemia tai, kad vekselis gali atlikti ir tam tikrą prievolės pagal tą šalių teisinį santykį (tam tikrą sandorį), dėl kurio vekselis buvo išrašytas, įvykdymo užtikrinimo funkciją: vekselioje įtvirtintos prievolės specifika, t. y. jos abstraktumas ir besąlygiškumas, suteikia kreditoriui papildomą garantiją dėl to, kad skola jam bus grąžinta (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-216/2007](#)).
23. Vekselis, kaip vertybinis popierius, gali laisvai dalyvauti civilinėje apyvartoje, t. y. būti perleistas nesilaikant prievolių teisės reikalavimo perdavimo taisyklių (CK 1.101 straipsnio 3 dalis). Vekselioje įtvirtinta reikalavimo teisė yra įgyvendinama ne ginčo tvarka – vekselio turėtojui kreipusis į notarą, notarus išduodant vykdomąjį įrašą ([PVĮ] 81 straipsnio 2 dalis). Notaro vykdomieji įrašai pagal užprotestuotus arba neprotestuotus vekselius yra vykdomieji dokumentai ([CPK 587 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktas).
24. Vekselis dėl nurodytų savo, kaip vertybinio popieriaus, savybių yra itin patogus ir palankus kreditoriui reikalavimo teisės įgyvendinimo būdas, tai lemia, kad vekselio patikimumui civiliniuose santykiuose užtikrinti ir su vekseliu sietinoms asmenų teisėms apsaugoti [PVĮ] nustatyti griežti vekselio formalumo reikalavimai dėl vekselio išdavimo bei iš jo kylančių reikalavimo teisių įgyvendinimo tvarkos ir šių reikalavimų nesilaikymo teisiniai padariniai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-100-469/2019, 23 punktas).
25. Vieni iš pirmiau nurodytų formalų reikalavimų – [PVĮ] 77 straipsnio 1 dalyje išvardyti privalomi vekselio rekvizitai, būtinai sudarant vekselį, kad jis įgytų vekselio teisinę galią. Vadovaujantis [PVĮ] 77 straipsnio 1 dalies 7 punktu paprastajame vekselioje turi būti išrašiniojo paprastąjį vekselį asmens (paprastojo vekselio davėjo) parašas. Paprastųjų vekselių išrašymas, įforminimas ir naudojimas detalizuotas Taisyklėse, kurių 10 punkte nustatytas imperatyvus draudimas naudoti faksimiles išrašant vekselius. Tik tinkamai išrašytas ir visus rekvizitus turintis paprastasis vekselis turi paprastąjį vekselio galią ([PVĮ] 78 straipsnio 1 dalis, [CK](#) 1.101 straipsnio 9 dalis), o nesant nors vieno iš [PVĮ] 77 straipsnyje išvardytų rekvizitų, vekselis neturi paprastąjį vekselio galios, išskyrus įstatyme nustatytas išimtis. Vadovaujantis šiomis nuostatomis, ne faksimilė, o tik vekselio davėjo parašas gali būti kvalifikuojamas kaip įstatyme nurodytas būtinas vekselio rekvizitas, kurio nesant dokumentas neturi vekselio galios.
26. Byloje tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad 2018 m. lapkričio 20 d. paprastajame vekselioje ir 2019 m. kovo 15 d. paprastajame vekselioje panaudota vekselių davėjos ir vekselių laiduotojos K. L. parašo faksimilė, o ne parašas.
27. Pirmiau nurodyti griežti vekselio formalumo reikalavimai dėl vekselio išdavimo ir jų nesilaikymo teisiniai padariniai yra būtinai vekselio patikimumui civiliniuose santykiuose užtikrinti ir su vekseliu sietinoms asmenų teisėms apsaugoti, atsižvelgiant į vekselio išskirtinę teisinę galią. Skirtingai nei sudarius sutartį, kai, vienai jos šaliai nevykdydam savo prievolės, kita šalis, siekdama priverstinio prievolės vykdymo, turi su atitinkamu reikalavimu kreiptis į teismą, vekselioje įtvirtinta reikalavimo teisė yra įgyvendinama ne ginčo tvarka – vekselio turėtojui kreipusis į notarą, šis išduoda vykdomąjį įrašą. Dėl to tiek vekselio davėjas, tiek vekselio gavėjas, siekdami išvengti esminių vekselio trūkumų, dalyvaudami teisiniuose santykiuose, susijusiuose su vekselio išdavimu, turi veikti apdairiai ir rūpestingai, užtikrindami, kad išduotas vekselis atitiktų įstatymo reikalavimus, lemiančius vekselio galiojimą, įskaitant vekselio pasirašymą jo davėjo parašu, o ne faksimile.
28. Kasacinio skundo argumentai, kad vekselio galiojimas turėtų priklausyti nuo vekselio patvirtinimo faksimile aplinkybių, pvz., pirminio vekselio gavėjo objektyvios galimybės numatyti ir žinoti, kad vekselio davėjas tokiu būdu patvirtino išduotą vekselį, prieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms, nustatančioms griežtus formalus reikalavimus vekselių viešajam patikimumui užtikrinti ir tokių reikalavimų nesilaikymo padarinius.
29. Teisėjų kolegija, vadovaudamasi išdėstytais argumentais, pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas, atsižvelgdamas į vekselių išdavimą reglamentuojančias įstatymo ir teismų praktikoje suformuotas nuostatas, nustatęs, kad ginčo paprastąjį vekselį buvo patvirtinti parašo faksimile, pagrįstai pripažino šiuos vekselius neturinčiais vekselio galios. Tokiu atveju negalioja ir vekselių laiduotojos įsipareigojimai ([PVĮ] 34 straipsnio 2 dalis, 79 straipsnio 3 dalis).
30. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pagrįstai atkreipė dėmesį į kasacinio teismo praktikoje suformuluotą nuostatą, kad, pripažinus paprastąjį vekselį neturinčiu vekselio galios, jeigu skolininkas nėra įvykdes sandorio, kurio pagrindu buvo išduotas šis dokumentas, kreditorius tokį dokumentą gali panaudoti įrodinėdamas atitinkamų prievolių teisinių santykių egzistavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-314/2010; 2019 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-100-469/2019, 25 punktas). Taigi kasacinio skundo argumentai dėl vekselių davėjos ir laiduotojos K. L. ar žalos atlyginimo iš asmenų, organizavusių paskolos gavimą iš atsakovės, įsipareigojusių užtikrinti paskolos grąžinimą vekseliu ir atsakingų už šio įsipareigojimo tinkamą neįvykdymą. Šioje byloje tokie reikalavimai nėra pareikšti, todėl nurodyti kasacinio skundo argumentai nėra reikšmingi bylai pagal ieškovių pareiktą ieškinį išnagrinėti.
31. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovės kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo keisti ar naikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą. Dėl to kasacinis skundas atmestinas, o apeliacinės instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme patirta 6,65 Eur bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 1 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Šių išlaidų atlyginimas priteisinas iš atsakovės valstybei.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 12 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Priteisti iš atsakovės UAB „Inkaso aljansas“ 6,65 Eur (šešis Eur 65 ct) bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo valstybei. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
Ambrasaitė-Balynienė

Grabinskas

Rudėnaitė